

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naslova za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so možne prva teden po prejemu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisni se ne vračajo. Inzerati. Knjižnica petih vretih (širina 88 mm) za skraj 20 vin., večkrat po dogovoru.

Glasilo Jugoslovanske socialne demokracije.

53. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 4. julija 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/1.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Klerikalna hinavščina.

V državnem zboru je prišla vsled nekega nujnega predloga Wahrmundova afera z vsemi svojimi pritiskalnimi v razpravo. Če bi ne bilo socialnih demokratov, bi bila vsa stvar sploh zaspala, kajti Malik, ki je vložil tisti predlog, je bil obljubil ministrskemu predsedniku baronu Becku, da ga preklicuje takoj po svojem govoru. Šele socialni demokrati so nagnali nemško-radikalnega junaka tako v zagato, da je moral vendar vstrajati. Krščanski socialci so imeli začetkoma namen, prezirati predlog in vso zadevo in res sta se Hagenhofer in Stumpf odpovedala besedi. Nastop socialnih demokratov je pa prisilil tudi te žalostne viteze, da so končno poslali svoje oprode v ogenj. Tako je državni zbor zaslišal pesem o «junastvu» klerikalnih dijakov.

Isto pesem poje pri nas že davno «Slovenec» in vsi drugi klerikalni listi, vstevsi njih tozovane znanstvene revije. Nezavednemu ljudstvu hočejo vtepati v glavo misel, da imajo klerikalni študentje in sploh inteligenca, ki se je zbrala v črnem taboru, klerikalno «prepričanje». Oni imajo svoj «svetovni nazor», ki ga morajo braniti, ker ga napadajo brezverci. Vse početje jim prihaja iz duše, same idealne namene imajo, vojskujejo se za Boga in za najvišje svetinje.

Na svetu je splošno več farizejstva, kakor bi mislil priprost človek; gotovo pa je ni take hinavščine, kakor jo uganjajo klerikalci. In treba je enkrat povedati farizejem, da so farizeji.

Socialna demokracija, ki zahteva, da se ima vero za privatno reč, je vedno spoštovala versko prepričanje, kjer je bilo kaj prepričanja. Ne da se tajiti, da jih je med priprostim ljudstvom mnogo, ki trdno verujejo, ker so se učili v krščanskem nauku in bilo bi surovo, žaliti tako vero. S tem seveda ni rečeno, da bi zastopnik drugih idej ne imel pravice, izražati jih na dostojen način, boriti se zanje in skušati, da bi jih razširil. Vsekakor pa bomo priprostim dušam radi verjeli, da so prepričani o resnici vsega, česar so se učili, tembolj, ker ne morejo preiskavati resničnosti.

Druga je pa, če prihaja inteligenca in nosi svoje klerikalno prepričanje na semenj. Vsak klerikalni inteligent, bodisi duhovnik ali lajik, vzbuja nekaj nezaupanja. Če se ozremo na semeniščno vzgojo duhovščine, tedaj se nam pač zdi mogoče, da jih je ta, enostranska in tendenciozna, tako pripravila, da verjamejo in verujejo tako, kakor so jih učili semeniščni profesorji. Ta okolščina pa ne velja za inteligentne lajike, ki imajo ne le priložnost, baviti se z nepristransko znanostjo, temveč so celo prisiljeni na to.

Da je med znanostjo in pozitivnimi verami prepad kakor med nebom in peklom, je resnica, katere ni moči vtajiti. Pozitivne vere se naslanjajo na dogme; to se pravi: Pravoverni katoličan mora verjeti, kar je zapisano, zato ker se to zahteva od njega ne pa, ker bi imel dokaze, da je tako. Nestete dogme so nastale v dobah, ko človeštvo se ni imelo pripomočkov, da bi bilo preiskovalo, kar trdijo. Ampak dogme so bivstveni del pozitivnih ver; če se jih izroči, pade ves zistem.

Priprosti kmetič v hribih nima priložnosti, da bi preiskoval, če je mogoče, da je bog svet vstvaril v šestih dneh, da je vzel Adamu rebro in napravil iz njega Evo, da sta se ločila dan in noč, preden je bilo solnce, zvezde in mesec. Analfabetu, ki se ukvarja s težkim fizičnim delom od rojstva do groba, ni mogoče razsoditi, če je kje prostora za materialni pekel in za vice, če se vse povesti o Kristusovem življenju vjemajo ali ne, če je bila krščanska cerkev od začetka taka, kakršna je danes. Njemu se je reklo: Tako in tako — on torej veruje. In to priprosto vero spoštujemo, ker jo nosi v srcu.

Inteligentom, ki so se res kaj učili, se pa kratkomalo ne more verjeti, da bi imel pristno vero v duši. Kajti samo dvoje je mogoče: Ali verujejo, kakor bi moral verovati pravoverni katoličan, tedaj je njih moralna dolžnost, da obrnejo hrbet znanosti, ki uči in dokazuje nasprotna dejstva; ali pa se posvetijo znanosti, tedaj jo morajo spoštovati in njeni dokazani zaključki jim morajo biti veljavni. V tem slučaju pa ne morejo verjeti diametralno nasprotnim verskim dogmam.

Kako je torej s klerikalnimi študenti, advokati, zdravniki, inženirji i. t. d. P. Pri znanosti so ostali. Najklerikalnejši medicinec ne bo pošiljal tuberkuloznih bolnikov na Brezje in v Lurd, temveč tja, kjer je čist, dober zrak; nad človekom, ki si zlomi nogo, ne bo molil, temveč ga obveže. Klerikalni sodnik ne prepušča sodbe bogu, ampak ravna po kazenskem zakonu; klerikalni advokat skuša izsekati svojega klienta, če je v dnu duše prepričan, da je kriv.

V praktičnem življenju jim nič ne veljajo dogme. Vendar hodijo po svetu z večno katoliško gesto in trdijo z deklamatornim naglaskom, da so verni! Kdo naj jim to verjame? In kdo naj prenaša to farizejstvo?

Če se le nekoliko premisli to, se mora vprašati, po kakšni pravici na topa ta družba tako, kakor bi bilo njeno početje moralno, nasprotno pa nemoralno? Človek, ki je po resnem proučevanju, morda po težkih dušnih bojih prišel do sklepov, ki nasprotujejo verskim dogmam, je dosleden, če javno prizna, kako je v njegovi duši. Ne verovati, pa se delati vernega samo zato, ker je to materialno bolj koristno, je pa navadna hinavščina in družba, ki tako ravna, nima najmanjše pravice, zahtevati, da bi spoštovali farizejstvo.

Najnovejši atentat na žepce delavnega ljudstva.

Pri ljubljanskem prebivalstvu vobče in v delavskih slojih posebno priljubljena gospoda, katere se rada naziva «zadruga gostilničarjev, kavarnarjev in zganjetočev v Ljubljani» se je sešla dne 26 pr. m. v hotelu Ilirija, da v logični posledici dogovorov, gosp. načelnika Tostija z načelnikom karteliranih pivovarj, gosp. Koslerjem, sklene, odreti ljudstvo v najširšem pomenu besede. Zborovanja se je od približno 400 ljubljanskih gostilničarjev, udeležilo, vzlic nujni prošnji Tostija, 96 oseb obojega spola

in med njimi smo opazili precejšnje število takih, ki pač morajo tuliti v rog načelnikstva iz razlogov, o katerih se ob priliki pogovorimo še temeljiteje. Zbor se je vršil tako: Gospod Tosti pozdravi kot sklicatelj navzoče in naznani, da je današnji dan za gostilničarje «7godovinskega pomena». Po volitvi predsedništva, v katero volijo kavarnarja Krapša, seže gosp. Tosti globoko v svoj žep ter izvleče iz njega zganjeno polo, katero je bajé ravnokar dobil od gosp. Koslerja, in ki vsebuje naznanilo, da povisajo kartelirani pivovarj svoje izdelke za dve kroni pri hektolitru. To je bil menda naznanjeni zgodovinski moment, ampak v prvi vrste le za nadaljno usodo gosp. Tostija; zakaj, bomo videli v naslednjem. Važen dokument, ki ga je prinesel gosp. Tosti na svojem srcu hranjenega na zborovališče in ga bajé ravnokar dobil, je bil že pred 5 limi urami dobesedno objavljen v «Laibacher Zeitung» in dve uri pozneje v «Slov. Nar.» in «Slovencu»; torej vsekakor tajen akt, o katerega obstanku ni imel gosp. Tosti niti pojma. Po nalogu načelnika prečita nato zadržni tajnik vsebino in grobna tiho zavladava nad navzočimi. Ko je stvar prečitana, povzame načelnik besedo in z njemu lastno prepričljivostjo dokazuje, da je korak pivovarjev opravičen (?) in da zasluži vse priznanje zadržarjev. Viharno odobravanje večine zborovalcev nam je bilo porok, da duševni revčki o vsej stvari nimajo niti najmanjšega pojma in da je stvar gosp. Tostija zagotovljena. Gosp. Tosti razpravlja na dolgo in široko o težavah pivovarjev (??), o njih bedi in s velikanskem riziku, ki ga ima ta gospoda ter pride končno do zaključka, da pivovarjari «gor plačajo». Nas bi bil ta govor načelnika gotovo presenetil, če bi nam ne bila znana njegova bratska sloga z «narodnjakom» Koslerjem. Spomnili smo se takoj lanskih doživljajev in naše mnenje, da je ravno gosp. Tosti pravi načelnik, ki varuje interese svojih zadržarjev, se ni hotelo okrepiti. Posebno trditev, da so pivovarjari najdobrosrčnejši ljudje, ki nudijo gostilničarjem ravnokar najlepšo priliko, podpreti svojo propalo obrt, se nam je zdela sumljiva, in menimo, da je sum popolnoma utemeljen. Pivovarjari podražje počenski 1. julijem pivo za dve kroni pri hektolitru, kar v praktičnem računu pomenja 1 vin. pri vrčku. Ker so pa gostilničarji še večji reveži od pivovarjarijev, se ne morajo zadovoljiti z enim vinarjem, temveč podražiti morajo pivo vsaj za štiri vinarje, da si deloma osigurajo obstanek, tembolj ker je ljubljansko prebivalstvo znano kot jako naivno in potrpežljivo. Da so taka izvajanja navdušila večino navzočih, se ne bo čudil, kdor pozna pripoznano visoki duševni nivo večine ljubljanskih gostilničarjev, katere mora seveda najbolje poznati njih načelnik. Živahnemu odobravanju je sledila seveda temeljita (?) debata in udeležili so se je izključno ljudje, ki pač dobro vedo, zakaj. Nastopali so mož za možem in vsi brez izjeme opravičevali roparski napad pivovarjarijev in slavili izredne zmožnosti svojega načelnika. Da so se med debaterji posebno odlihovali gospodje Trontel (Auerova pivovarna), Kenda (Švicarija), obč. svet. Bergant (St. Jakoba trg), Dekleva (Meščanska pivovarna), Schrey (juž. žel. revstavracija), Lampret (Port Artur, Kolodvorske ulice) in še druge kapacitete, se tudi ne smemo čuditi. Agitacijo v ožjem pomenu besede so poskrbele gostilničarke gostiln «pri Levu», «pri angelju» in «pri konjičku». Edino zdravo stališče gostilničarjev pa sta zavzemala z prepričevalnim besedami gospoda Pock (Sv. Florija ulica) in Boč kot zastopnik tvrdke Novakovič (Sodnijska ulica)

katerima sta sekundirala gosp. Gorič (Sv. Petra cesta) in obč. svet. Pavšek (Martinova cesta). Posebno nastop gosp. Boleta je vzbudil splošno pozornost in le nerazsodnosti ljubljanskih gostilničarjev je pripisati, da se niso kakor en mož pridružili vsi ostali. Prav dobro je bilo njegovo izvajanje, da pri nameravanem podraženju ne smejo imeti besede samo pivovarnarji in gostilničarji, temveč da je treba vpoštevati v prvi vrsti mnenje konsumentov, ki vendar ne bodo tako neumni, da bi se pokorili terorizmu različnih Koslerjev in Tostijev. Vse zaman. Rezultat zborovanja je bil, da so odedruhi ljubljanskega prebivalstva, pivovarnarji in njih hlapci gostilničarji z 86 proti 8 glasovi sklenili, podražiti pivo na 24 vin, za vrček. Radostno si je gosp. Tosti mel svoji roki, računajoč na to, da je vendar ne samo častno, temveč tudi koristno, biti načelnik ljubljanskih gostilničarjev. Besedo pa imajo sedaj prebivalci «bele» Ljubljane, ki se pač ne bodo smeli zanašati na svoj občinski zastop, ki je v resnici le zastopnik najhujših ljudskih izkoriščevalcev, ne pa poštenih prebivalcev.

Brezbriznosti Hribarja, Berganta e tutti quanti, je treba nasproti postaviti vso odločnost ljubljanskega prebivalstva in videli bomo, da ima tudi petrburska autokracija svojega gospodarja.

Naša stranka je sklicala dne 30. junija v Narodni dom ljudski shod, ki se je s stvarjo pečal in o katerem poročamo na drugem mestu; odločilno besedo pa imajo prebivalci Ljubljane, ki ne bodo tako neumni, da dovoljujejo Koslerjem in Tostijem brezpogojno izkoriščanje njih žepov.

Politični odsevi.

Gospodarska zbornica je v soboto resila proračun. Govorila je cela vrsta visokorodne gospode, a vsi govori so bili podobni drug drugemu kakor kurja jajca. Velikasi so tarnali, da poslanska zbornica ni taka, kakršna bi oni radi imeli in da ljudstvo preveč zahteva. Posebno se je odlikoval Grabmayr, ki je napadal profesorja Wahrunda naravnost na pobalinski način. Ministrski predsednik Beck je stokal, da se težko vlada, gospoda Korytowski in Marchet sta pa molčala, kakor da nista imela kaj govoriti.

Zaradi jezikovnega zakona za Štajersko in Korosko je baron Beck zagotovil nemško-nacionalnim poslancem, da ne stori ničesar brez njih. To je plača, ki jo imajo slovenski poslanci, da služijo Beckovi vladi, kakor da bi bili njegovi prvorojeni sinovi.

Wahrundove afere tudi z njegovo premeštitvijo v Prago ni konec. Klerikalci so že na nogah, da bi mu onemogočili vsako profesuro v Avstriji. Hvala škandalozni stahopetnosti liberalcev jim raste greben do nebes in njih prevzetnost ne pozna več mej. Še nikdar ni bila klerikalna nesramnost tako velika, kakor je sedaj, ko imamo v parlamentu liberalno večino. Bog se usmili nad takim liberalizmom! Že sedaj napovedujejo klerikalci za jesen demonstracije in boje, ki nedvoumno merijo na to, da bi dobili res vseučilišča in s tem sploh vse šolstvo v svoje krepilje. Praški nadškof Skrbensky se vozari na Dunaj, protestirat pri vladi proti nameščenju Wahrunda in klerikalni listi naznanjajo, da namerava fevdalno plemstvo na Češkem iti v avdienco k cesarju ter zahtevati, da se preperečijo Wahrundova predavanja. Tudi papežev nuncij Granito di Belmonte ima baje zopet svoje prste vmes. Torej: Nadškof se vmešava v zadeve vseučilišča, kjer nima kaj iskati; tujec Belmonte se meša v avstrijske zadeve, reakcionarni fevdalci hočeji nadlegovati cesarja z vprašanjem, s katerim v zmislu ustavnosti nima opraviti. V teh nakanah tiči nezasišana predrznost, a klerikalci se ne bi bili nikdar povzpeli do nje, če bi imeli liberalci le količkaj močatosti in če se ne bi zvijali pred klerikalnimi bliski kakor kužki, ki se boje palice. Svet res še ni videl tako sramotne politike! Le spomniti se je treba, kako lepo je znala vsa ta liberalonska svojat deklarirati lani, ko je slo za mandate! Kako je n. pr. naš Hribar sipal svobodomiselnost kar iz vrče. Korifeje à la Cham in Zirkelbach so očitali socialnim demokratom, da ne osnujejo svobodne šole. Liberalni gromi so doneli po deželi, da je vse pokalo. In sedaj? V državnem zboru imajo večino. Le malo volje bi bilo treba in Geßmann ter Ebenhoeh bi sfrčala s svojih ministrskih sedežev, da bi si leto dni tipala svoje kosti; Becku bi lahko zagodli, da bi mu po dnevi in ponoči šumelo v ušesih; in klerikalcem bi pomolili žerjavico pod nos, da bi si ga osmodili za vse čase. Večino imajo! A ta junaška družba se valja v prahu pred klerikalci in berači za skromen prostorček ob jasliah, za malce življenja, za milost, da sme sploh dihati! Skandal brez primere! A kadar bodo zopet volitve, se jim bodo cedile liberalne fraze iz ust, da se bo gabilo poslalscu. Ali bodo ušesa volilcev takrat zopet tako potrpežljiva?

«Nepriustranost» meščanskih strank v državnem zboru je res «idealna». Ni je prilčnosti, ob kateri se ne bi iskazalo, kako sovražijo socialno

demokracijo. V torek je bila seja klubskih načelnikov, ki je imela določiti nekaterim odsekom nove predsednike. Odseku za živinske bolezni je bil določen Kotlar, obrtnemu odseku — namesto umrlega Malachowskega — poslanec Stwiertnia. Za odsek za državne uslužbenice so socialni demokrati zahtevali, da se izvoli poslanec Seitz, ker je socialna demokracija po številu poslancev druga stranka državnega zbora, pa ima doslej samo v enem odseku načelnika. Toda krščanski socialci so predlagali Prochazko, nemški radikalci pa Pacherja. Večina ni imela toliko čuta pravičnosti, da bi bila ugodila povsem upravičeni zahtevi socialnih demokratov; člani se sploh niso mogli zediniti in zato se je morala odložiti cela zadeva.

Državni zbor je v torek začel razpravljati nujne predloge. Komedije je bilo dosti pri stvari. Galiski poslanec Breiter je vložil predlog o častniških častnih svetih. Ta predlog se nikomur ni zdel resen; govoril je Breiter sam, potem nakratko domobranski minister in na to je bila nujnost odklonjena. Na vrsto bi bil imel priti Šustersičev jezikovni predlog, toda Šustersič ga je preklical. Ravno tako so nemški nacionalci preklicali svoj predlog glede jezikovnih razmer na Češkem, a naznanili so ga zopet na koncu seje. Potem se je razpravljalo o Malikovem predlogu zaradi znane klerikalnega napada na graško vseučilišče. Gospod Malik je čuden možič, kar je že davno znano. Govoril je pač o svojem predlogu, potem ga je pa hotel tudi — preklicati. Toda socialni demokrati so preperečili ta čedni namen in zbornica se je morala pečati s to stvarjo.

Povišan rekrutni kontingent deželne brambe. Po zakokski predlogi, ki jo je vsprejel vojni odsek, se rekrutni kontingent deželne brambe poviša za 4920 mož in sicer odpade na Nižje Avstrijsko 389 mož, Gorenje Avstrijsko 254, Solnograško 29, Štajersko 242, Korosko 75, Kranjsko 109, Primorsko 131, Tirolsko in Predarlško 180, Češko 1308, Moravsko 507, Šlezijo 132, Galicijo 111 mož. Naprotno bo od vojaških vaj v 11. in 12. službenem letu oproščenih na Nižje Avstrijskem 3288 mož, Gorenjem Avstrijskem 2613, Solnograškem 498, Štajerskem 2054, Koroskem 642, Kranjskem 927, Primorskem 1120, Tirolskem in Predarlškem 3058, Češkem 11.781, Moravskem 4287, Šlezijem 1109, v Galiciji 12.017, Bukovini 1113, Dalmaciji 985 mož. Skupno 45.491 mož.

Morilec namestnika grofa Potočkega, rusinski dijak Siczynski, je bil po razmeroma kratki razpravi obsojen na smrt. Soproga umorjenega namestnika se ni pridružila sodniškemu postopanju in je izjavila, da odpušča morilcu. Sodišče je sklenilo priporočiti obsojenega v pomiloščenje.

Hrvatska kriza se baje približuje koncu. Že več tednov so bili, kar se je doslej le slutilo, pogovori med madžarsko vlado in poslanci iz «hrvatske stranke prava». Sedaj pa baje namerava vlada storiti Hrvatom koncesijo v železniškem vprašanju na ta način, da bi se ustanovilo železniško ministrstvo, vsled česar bi se molče priznalo, da so železniški uradniki državni uradniki; potem bi pa tudi za železnice veljalo načelo nagodbe, da mora na Hrvatskem vsak javni uradnik znati hrvatski. To je ena vest. Druga pa pripoveduje, da so se pogajanja razbila. Da se izve resnica, bo treba še nekoliko potrpljenja.

Ruska vlada je baje diplomatično posredovala v Belgradu in v Sofiji zaradi nesporazumov med srbsko in bulgarsko vlado.

Somišljenikom na Kranjskem!

Na drugem mestu današnje številke je natančno poročilo o boju, ki so ga napovedali kartelirani pivovarnarji in nekateri gestilničarji konsumentom piva. Na zadnjem shodu v Ljubljani je delavstvo izreklo, da sprejme boj in da ne bo pilo podraženega piva.

Somišljeniki! Ako hočete, da bo boj uspešen, je nujno potrebno, da dosledno izvršujete ta sklep, tudi če bi bila v začetku za vas žrtev, odrekati se pivu. Ta boj se ne sme smatrati kakor privatna zadeva, kajti proti konsumentom stoje organizirani kapitalisti, ki se ne plašijo nobenega sredstva, da nalože konsumentom nova bremena edinole v interesu svojih žepov. Boj ni napovedan posameznemu pivopivcu, temveč konsumentom sploh. Če spoznavajo kapitalisti produkcije, da imajo skupne interese, morajo spoznati tudi konsumentje, da jih imajo in da jih morajo skupno braniti. Solidarnost konsumentov je vseskozi etična, njen namen je obramba slabjšega in odboj neopravičenega napada.

Uspeh je mogoč le tedaj, ako nastopa vsak posameznik dosledno. Vsaka izjema je škodljiva. Če si posameznik misli: «En vrček, ki ga popijem jaz, ne zaleže nič,» misli lahko tisoč posameznikov tako in pivovarnarji si smejejo v pest. Važno je torej, da vztrajate v boju, pa tudi, da agitirate. Ako pa ostanejo čvrsti vsi, ki so prizadeti, je gotovo, da mora zmagati množica in da morajo popustiti izkoriščevalci.

Domače stvari.

«Odpadli korar» — tako imenuje Jegličev «Slovenec» moža, kateremu nima enakega v celi klerikalni armadi; tako imenuje v nesramni ošabnosti Primoža Trubarja, ki je rešil ne le slovenski jezik, ampak je storil toliko, da bi bil brez njega morda propadel slovenski narod sploh. Katoliški «Slovenec» je nagle sodbe, kadar govori o ljudeh, ki ne ližejo pet; ampak če ne bi bilo «odpadlega korarja», ne bi danes klerikalni uredniki v slovenskem jeziku žalili onega, ki je zbudil Slovence iz trdnega spanja in jih naučil, kako se brčne od sebe duševne in telesne pijavke. Če bi ne bil «odpadli korar» vliil v slovenske duše zavesti, da so človeške, bi bila rimski pop in nemški aristokrat že zdavnaj ugonobila tisto slovensko ljudstvo, ki ga klerikalci danes izkoriščajo in poneumnujejo. Z «odpadlim korarjem» ga hočejo smešiti oni, ki zahtevajo za zadnjega kaplančka več časti, kakor za samega boga in ki vsi skupaj v svojih glavah nimajo toliko, kolikor je Trubar imel v peti. Ampak za klerikalnim zasmehovanjem se ne skriva nič drugega, kakor groza, ki jih obhaja, kadar se spomnijo tistega časa. Seveda, takrat se je slovensko ljudstvo rešilo rimskega sleparstva in ko se mu je odprl horizont duševne svobode, je poseglo tudi po materialni. Onim, ki so napravili iz Kristusovega nauka sramotno kupčijo, iz ljudi, vstvarjenih «po božji podobi», pa črno živino, so se ježili lasje na glavi, ko so napočili dnevi sodbe. Ampak to je bilo skoraj pred 400 leti. Zakaj pretresa strah še danes klerikalne kosti, če se imenuje Primož Trubar? Ali hočejo molče priznati, da je klerikalizem v dvajsetem stoletju prav tak, kakršen je bil v sedemnajstem, v dobi «odpadlih korarjev»?

Iz kranjske deželne bolnišnice prihajajo zopet razne pritožbe v javnost, ki potrjujejo našo staro trditev, da je v tem «dobrodelnem» zavodu marsikaj škandalozno. Sliši se n. pr., da nameravajo sekundariji stavkati. Ko je gospod Šuklje postal deželni glavar, je takoj inspicial vse mogoče zavode in «Slovenec» je poročal o njegovih posetih tako obširno in devotno, kakor da bi bil sam cesar obiskoval te institute. Koristi se pa ne vidi nobene od teh vizitacij. Večkrat smo že poročili o razmerah v deželni bolnišnici in, žal, da smo morali navadno grajati te ali one nedostatke. Kar se tiče uljudnosti z bolniki, je na vsak način pomanjkliva. Nekateri uradniki in nekatere usmiljenke so se menda toliko privadile žalostnim prizorom, da jih ne gane «malenkost». Zgodí se, da pride v bolnišnico človek, ki pričakuje operacijo in je vsled tega v zelo neprijetnem duševnem razpoloženju. Bolnike navadno razburja vsaka misel na operacijo. Namesto da bi se z ljubeznivim ravnanjem dvignil njegov pogum, se pa ravna z njimi tako, da se ustraši še bolj. Usmiljenke pozabijo včasih popolnoma na svoj pravi poklic in hočejo nadmestovati kaplane. Tudi zaradi hrane so se že mnogi bolniki pritoževali. Največja kalamiteta je pa ta, da je bolnišnica sploh premajhna. Že za samo Ljubljano ne zadostuje, kaj pa še za deželo. Kakor z vsemi podobnimi računi pri nas, se je tudi tukaj ravnalo brez m.sli. Bolnišnica se je zidala, kakor da bi Ljubljana vedno morala ostati ob svojih 25.000 prebivalcih. In sedaj primanjkuje na kirurgičnem in na medicinskem oddelku prostora, da morajo bolniki takorekoč ležati po tleh in zgodi se, da se odklanja sprejem bolnikov, ki bi bili potrebni nujnih operacij, pa morajo čakati po cele tedne, da se izprazni kak prostor. V deželnem odboru odločujejo sedaj klerikalci, ki so imeli kaj dolg jezik, dokler so bili v opoziciji. Razmere v bolnišnici jim ne morejo biti neznane, a vendar se ne izve ničesar, kar bi kazalo, da se zavedajo svoje naloge in da hočejo ukreniti, kar je potrebno, da bi postala bolnišnica taka, kakršna bi morala biti. Morda nameravajo kak boj zoper par posameznih oseb. Toda s tem ne pridejo do cilja. Ako mislijo, da bodo nekoliko krika zaslepilo javnost, bomo poskrbeli, da se zmotijo. Sedaj imajo moč in dežela ima pravico, zahtevati od njih, da uredbe razmere. Tukaj ne gre za par oseb, ampak za vse zistem.

V dobi suše. Zadnje dni se je slavni ljubljanski magistrat spomnil, da ima iz preteklih dni še sode, s katerimi se lahko zalivajo ulice in jih je res mobiliziral. Štiri tedne je potreboval, da se je domislil tega. Bil je pa že res čas. Prah je ležal decimeter visoko po cestah in nikomur ni bilo treba bele obleke, kajti če je franciskan stopil na ulico, je bil čez pol ure dominkanec. Ljubljansko prebivalstvo mora varčiti z vodo. Vsaka potreba je prevedana, vrtov se ne sme zalivati, skropiti se ne sme in kmalo bo menda prepovedano umivanje in kopanje. Razumemo, da je letos suša res velika in tudi verjamemo, da se v nekaterih hišah po nepotrebnem trati voda. Ali zato vendar ne bi bilo treba, sumarično kaznovati vse prebivalstvo. Saj se vendar lahko kontrolira poraba vode, pa naj magistrat tam nastopi, kjer se res razliva brez potrebe. Krivično je pa, da se ne sme jemati voda za nujno potrebo, ker nekateri magnati iz prešernosti ali brezmiselnosti tratijo vodo.

Ljubljanski železničarji pravijo, da so ta vso moč hvaležni gospodom Terseglavu, Benkoviču, Gostinčarjem in Moskeru, ki jim dajejo priliko, da spoznajo «krščansko-socialne» železničarje. Mislili so že, da tega semena ni več v Ljubljani. Le čudno se jim zdi, da gredo «zborovat» v dvorano Unio

obleka brezpogojno pokrivalo vlnjivosti in usmi-
ljenosti. Clovek ostane pač to, kar je, najsi obleče
kakršnokoli sukno in njegove notranjosti tudi
naslovi ne izpreme. Primer za to se je postal
zopet v pondeljek, 22. t. m. v tukajšnji Ciril Meto-
dovi tiskarni. A surovost prizora, ki so ga usluž-
benci tega pobožnega podjetja lahko opazovali, je
bila tako nenavadna, da je ne bi verjel clovek, ki
je ni videl s svojimi očmi. Neki prodajalec klobasic,
pobožna duša škofinsko, je naprosil faktorja te
tiskarne, naj bi mu povedal kraje, kjer bo birma,
da bi lahko tam prodajal svoje klobasice in si na
ta način prislužil kosček kruha. Ker mu faktor ni
mogel takoj dati pojasnila, mu je obljubil, da se
bo informiral in mu potem povedal. Dlje časa se
nista sešla in zato je prišel starček v pondeljek v
omenjeno tiskarno, kjer mu je faktor napisal do-
tične kraje na kosček papirja. Ko je se pisal, pride
v tiskarno ravnatelj dr. Somrek, duhovnik in se
zaleti z neverjetno surovostjo v starčka, češ, da je
vstop v tiskarno prepovedan in če takoj ne odide,
da ga odstrani s policijo. Revež se je ustrašil
in je na ta »prijazni opomin« res takoj odšel. Ako
bi ne bilo osobje poznalo svojega ravnatelja, ne bi
bil nihče verjel, da je to duhovnik, čegar naloga je,
učiti krščansko ljubezen do bližnjega. Omenjeni
klobasičar je duhovščini vdan kakor slepec svo-
jemu vodniku in od svojega bornega zaslužka nikdar
ne zamudi plačati »Petrov vinar« za »ubogega
jetnika v Vatikanu«. Menda pri taki priložnosti ne
misli, da se mora izkazati hvaležnost duhovščine
tako surovo nad njim, kakor se je zgodilo v pon-
deljek. Zahtevati bi smeli vendar od duhovnika,
da bi vsaj on bil prijazen z ljudmi, ki itak ne
užijejo nič prijaznega na svetu. Tudi ne bi bilo
škoda, če bi ga milostljivi gospod Napotnik poučil,
kako mora duhovnik ravnati z reveži. Toda to
upanje je menda votlo. Gospodje naj se pa ne
čudijo, če vera peša in naj primejo sebe za nos,
namesto da tarnajo nad socialisti, ki »jemljejo vero
ljudem«.

Gospodarski pregled.

Občni zbor avstrijskega Lloydja. Občni zbor
avstrijskega Lloydja je sklenil od bruto-dohodka
8,003.509 K po odbitih obrestih za prioriteta
posejila v znesku 1.559.006 K, porabili za odpise
4.345.033 K, za dotacijo penzijskega fonda urad-
nikov 250.000 K, za zavarovalni fond in plačanje
premaj 1.096.749 kron. Ostaja torej še čistega do-
bička 1.752.720 kron.

Društvene vesti.

Odbor ljubljanske zidarske podružnice na-
znanja: Jutri, v nedeljo, 5. julija, bo naznanjeni
delavski izlet na Fužine, kjer se vrši velika ljud-
ska veselica. Odbor vabi vse organizirano delavstvo
v Ljubljani, naj se udeleži tega izleta, s katerim
združuje zidarska organizacija izobraževalne namene.
Posebno opozarjamo na to, da je skupni odhod
ob 2. popoldne. Sodrugi se zbero na Rade-
kega cesti št. 28, odkoder odkorakajo z godbo
na Fužine. Poskrbljeno je, da najdejo sodrugi na
veselici obilo prijetne zabave. Z ozirom na to, da
je to prvi izlet ljubljanskega delavstva in zaradi
obče koristnega namena upa odbor, da se ga ude-
leži organizirano delavstvo v najobilnejšem številu.
Vse udeležnike pa se opozarjamo, da je bil izlet
pripravljen, preden je bilo znano podraženje piva.
Odbor je zato storil vse korake, da se ne krši
sklep delavstva. Gostilničar je obljubil, da ta dan
ne bo točil piva, pač pa se je poskrbelo, da dobe
izletniki različnega vina in drugih hladilnih pijač
na izbero. Sodruga torej prosimo, naj mislijo na
svoj sklep in naj sploh ne zahtevajo piva, katero
si bodo lahko nadomestili z drugimi pijačami po
svoji želji.

Gostilna 'Leon' v Ljubljani

Sredina št. 10 (v Prulah)

Podpisana se priporočata slavnemu občinstvu, osobito
p. n. delavstvu za mnogobrojen obisk. Točijo se pristna
štajerska vina in priljubljeno domače Auerjevo pivo. Dobra
kuhinja. Postrežba točna in solidna. 10-9

Z odličnim spoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik.

KAVARNA

'Unione' preje, Tedesoo' v Trstu

se priporočata cenjenim sodrugom najtop-
leje. Na razpolago so vsi važni in slo-
venski, italijanski in nemški listi. Vse
pijače poceni. Napitnina je izključena.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fano Maril.

Sodrugi, somišljeniki! Zabavajte le v
take gostilne
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agilirajte „Rdeči Prapor“!
povsod za

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 8/1 steklenice ali pa 1 v-
lika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryovo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, go-
rečici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K
60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.
Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavljajo na: 275

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

33-12

Zaloga večinoma po lekarnah.

Proti klerikalizmu!

N
A
B
A
V
I
T
E

Wahrmundova brošura
„Katoliško svetovno
naziranje in svobodna
znanost“
je ravnokar izšla.
Stane 70 vin. komad.

N
A
B
A
V
I
T
E

Slovenski prevod je popoln, ker je
preložen po interpelaciji poslancev so-
druga Nemca in drugov ter po govoru
::: poslanca sodruga Seitza. :::

Poslano.

Cenjenim obiskovalcem

velikega ljudskega pratra 'pri Štajercu' na Fužinah

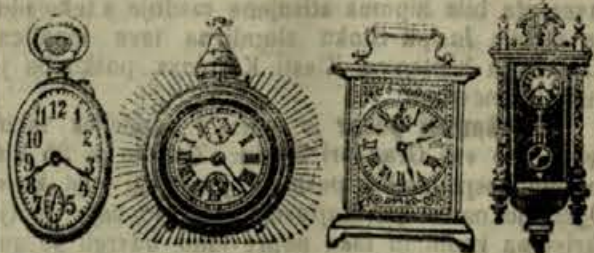
kjer bodo

v nedeljo, dne 5. julija 1908
zidali babilonski turn

naznanjamo, da se bo točil pristen dolenski
oviček, tirolsko, istrijsko in gorisko
vino po navadnih cenah. Preskrbljeno bo za
dobra mrzla in goroka jedila po zmernih cenah.

Pivo se ne bo pilo!

Zidarski veselčni odbor.

Zastonj pošljem vsakemu in poštine
prosto — cenik za 5000 ur.

Krone	Krone	Krone
Rosk. Patent 3-	Budilka 240J-Budilka 6-	
Srebr.-Rosk. 6-	5 svet. števil 3-	Z bitjem 8-
Železn.-Rosk. 7-	Z enim zvoncem 5-	Z godbo 10-
Srebr. z dvoj. plašč. 8-	Kuhinjska ura 3-	6 valenov 12-
Pendel ura 70cm 7-	Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, s. kr. preizkušeno od K 15-	
Z zvon. bitjem 9-	Zlatnina in srebrnina po originalnih tvor- niških cenah.	
Z budilko 10-	Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamena ali pa se vrne denar.	
Z godbo 12-		

Maks Böhnell, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27, 20 v lastni hiši.

Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in naj-
starejša tvrdka. Ustanovljena 1840. 12-10

5000 slikanih cenikov zastonj in poštine prosto.

Berite!

Citajte in srite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“

Cena 30 vinarjev.

H. Kirovskij:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 50 vinarjev. II. del velja 3 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško
ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“

Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi »Rdečega Pra-
porja« v Ljubljani, »Naprejal« v Idriji in v vseh slovenskih
knjižarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Priznana najlepše šaljive bazare, kakor tudi
vse slavnostne predmete za vrtno vese-
lice, društvene znake, kuverte, številke za ba-
zare in knjižnice, koriandoli, serpentine, rdeče
nagelne, lampione, papirnate čepice, karte za
šaljivo pošto, bloke, stambile dobavlja društvom
najceneje

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundteater).

Lastno izdelovanje!

Zahtevajte znižani cenik!

Naročila čez 20 kron poštine prosto.

Plača se lahko tudi po veselici.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetelca
v Ljubljani Kolodvorske ulice 22
Kotvorstva Pijavčiča bodo se brezplačno

Važno za delavce in sploh
za vse konsumente!

V »Založbi časopisa »Naprejal« v
Idriji je te dni izšla brošura

„O konsumnih društvih“.

Njih pomen in važnost
za delavsko ljudstvo.

Cena brošure je 20 vinarjev.

Kdor se zanima za združništvo, osobito
za konsumna društva, mu bo ta brošura
zelo dobro došla. V njej so uvrščeni naj-
raznovrstnejši članki, ki govore o pomenu,
važnosti in zgodovini konsumnih društev.

Sezite po njej!

Tiska in št. Ljubljani v Kranju.